

Μάιος 2016
Αρ. Φύλλου: 21

ΜΝΗΜΗ

Περιοδική Έκδοση του Συλλόγου Μικρασιατών Ν. Καβάλας "Μνήμη Μικράς Ασίας"

Μουσείο Προσφυγικού Ελληνισμού

Μέσα στην άνοιξη του 2016, τριάντισι χρόνια από την έναρξη της λειτουργίας του, το Μουσείο Προσφυγικού Ελληνισμού" έπιασε το φράγμα των 1.000 κειμηλίων τον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνονται βιβλία τα παλαιά βιβλία, το αρχαικό υλικό και οι φωτογραφίες! Παράλληλα έχουν εξηθεί οι επισκέψεις, κυρίως από μαθητές σχολείων της πόλης και του Νομού Καβάλας, ακόμη και από μακρινές περιοχές. Στο έλλογο Μικρασιατών είμαστε περήφανοι για όλα αυτά, νιώθουμε όμως επιτακτική την ανάγκη της μεταστέγασης του Μουσείου σε ένα καταλληλότερο και εύκολα προσβάσιμο χώρο. Ελπίζουμε ότι οι τοπικές Αρχές της προσφυγοπόλης Καβάλας θα δουν θετικά το αίτημα για ένα αξιοπρεπές Μουσείο που θα στεγάζει τις Μνήμες και τα κειμήλια της Προσφυγιά!

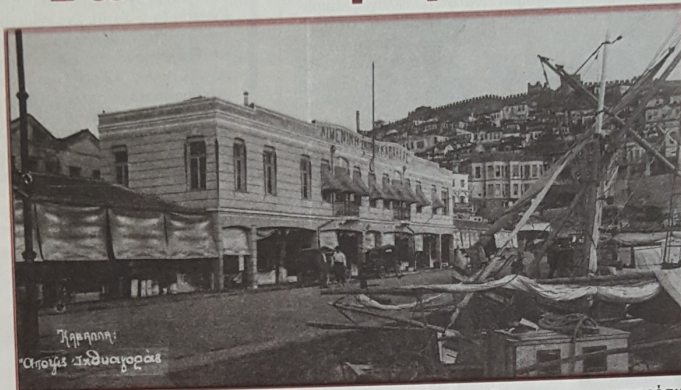
Επισκέψεις

Η αύξηση των επισκέψεων δείχνει ότι το «Μουσείο Προσφυγικού Ελληνισμού» γίνεται όλο και περισσότερο γνωστό, και αυτό μας ικανοποιεί ιδιαίτερα. Έπαιξε το ρόλο της η έκθεση με θέμα: «**Η Προίκα: Αρραβώνας, Προικοσύμφωνο, Γάμος**», το προσφυγικό ζήτημα της εποχής.

συνέχεια στις σελίδες 4-5

Τα παλιά ψαράδικα

του Πέτρου Κώστα

Στο τέλος της δεκαετίας του '50 και στις αρχές του '60 ο παππούς μου ο Μανώλης ο Κοής με έπαιρνε τα καλοκαίρια στο ψαράδικο για τσιράκι του. Το ίδιο και ο πατέρας μου Αντώνης Κώστας, όταν ήμουν πλέον μαθητής Γυμνασίου, μ' έπαιρνε κι εκείνος στο ψαράδικο για βοηθό του. Έτσι, με τα μάτια της παιδικής μου ψυχής, έζησα τα τόσο ωραία εκείνα μαγαζάκια που στόλιζαν την "Πλατεία Δόξης", τη μετέπειτα "Πλατεία Καραολή και Δημητρίου", από το 1956, στη μνήμη των ηρώων Κυπρίων Αγωνιστών της Ε.Ο.Κ.Α., τους οποίους εκτέλεσαν δι' απαγχονισμού οι αποικιοκράτες.

Τα μαγαζάκια αυτά έδιναν πολλή ζωή στην πόλη μας, αφού οι καπνεργάτες, όταν σχολούσαν τ' απογεύματα και ειδικά στο τέλος της βδομάδας, έρχονταν στα ψαράδικα για να εξασφαλίσουν την πιο νόστιμη, υγιεινή και φθηνή για την εποχή τροφή. Τα ψαράδικα ήταν ανοιχτά όλη την εβδομάδα, όλη τη μέρα, εκτός από το απόγευμα της Κυριακής. Ήταν όλα περίπου στα ίδια τετραγωνικά και τα περισσότερα είχαν πατάρι - γραφείο, που το χρησιμοποιού-

σαν συνήθως οι ιχθυέμποροι και αντιπρόσωποι του αλιευτικού στόλου Καβάλας, Θάσου και άλλων ψαρότοπων.

Τα μαγαζάκια ήταν αριθμημένα από το 1 έως το 23. Βέβαια το νούμερο 1 δεν ήταν ψαράδικο αλλά αφοδευτήριο, με υπεύθυνους τους συμπαθητικούς κυρ-Φίλιππο και κυρ-Γιάννη. Το νούμερο 2 το είχε ο Μυτιληνός μαρμαρα-Γιάννης ο Στέργος με το γιο του το Γιωργέλη. Στο νούμερο 3 ήταν ο Νίκος ο Βάμβουρας, που αργότερα μετακόμισε στο 20. Το νούμερο 4 το είχαν ο Μανώλης ο Τράγκας και ο Μενέλαος Χατζηαναγνώστου. Το νούμερο 5 το είχε αρχικά ο Γιάννης Κοϊδάκης, αδελφός του παππού μου Μανώλη, αργότερα ο μαρμαρα-Σοφριανός μαζί με τον Σκοπελίτη και κατόπιν ο Γιάννης ο Βουνάτσος. Το ψαράδικο υπ' αριθμόν 6 το είχαν ο παππούς μου Μανώλης Κοϊδάκης με το αδελφό του το Γιάννη και τους γιους του Στέλιο και Νίκο, ο οποίος μόλις είχε ξεμπαρκάρει. Το νούμερο 7 το είχε αρχικά ο παππούς μου ο Πετρόζης και στη συνέχεια ο θείος μου Γιάννης Καραμπουρνιώτης με τον

συνέχεια στις σελίδες 14-15

Στις Γειτονιές των Προσφύγων

Με μνήμες και μαρτυρίες,
με τραγούδια, χορούς και μουσικές

- Στην Καβάλα με τους ψαράδες από την Αγία Παρασκευή του Τσεσμέ
- Στο Ελαφοχώρι με τους Κύζικηνοίς απ' το Καμπέρ Μπαχτσί
- Με τους Μπαφραλήδες στο Μακρυχώρι και στο Δύοβατο
- Στη Νέα Ηρακλείτσα με τους Γαλοχωριτες
- Με τους Φαρασιώτες στα χωριά της Δράμας
- Στα Γιάλοχωρια με τους Σαμιώτες.

Σάββατο 11 Ιουνίου 1916
Αμφιθέατρο Π.Ε. Καβάλας

Σύλλογος
Μικρασιατών
Ν. Καβάλας
"Μνήμη Μικράς Ασίας"

Διαβάστε

Τα παλιά ψαράδικα της Καβάλας	1, 14-15
"Μουσείο Προσφυγικού Ελληνισμού"	1, 4-5
Από την Καβάλα στη Νέα Καβάλα	6-7
Σταθμοί Επιβητόρων σε Πράβι και Χρυσούπολη	7
Ακριτικά τραγούδια στη Σινασό της Καππαδοκίας	8
Μετανάστευση από τη Σμύρνη στην Αμερική	12-13
Μνήμες και Μαρτυρίες	10, 16, 21, 25-27
Μια προσφυγική εικόνα στα Δωμάτια Παγγαίου	19
Η Μαγνησία του Σιτύλου (10)	22-23
Ο παιδαγωγός Θεόδ. Κάστανος στην Ανατ. Θράκη	24-25
Εκδηλώσεις και δραστηριότητες	2, 11, 27-28

☛ συνέχεια από τη σελίδα 1

πατέρα μου. Γραμματικός τους ήταν ο Γιάννης Καραπιτέρης. Ο πατέρας μου ο Αντώνης είχε το λιανικό εμπόριο με βοθητό στον πάγκο τον μπαρμπα-Ζαφείρη τον Αϊβάζι και αργότερα το Γιώργο Σοφιανό. Μετά από χρόνια τη θέση του θεού μου Γιάννη πήρε ο γιος του Ανδρέας Καραμπουρνιώτης, από τους πιο διαπρεπείς ιχθυέμπορους.

Το ψαράδικο νούμερο 8 το είχαν οι αδελφοί του Δημήτρη του Τζούμα, ο Νίκος και ο Τζανής. Ο τρίτος αδελφός Χριστόφορος είχε ανοίξει ψαράδικο στη Δράμα. Το νούμερο 9 το είχαν ο Γιώργος Κέκος με το Χαράλαμπο Αράπη και αργότερα σε αυτό ήρθε ο Παναγιώτης ο Αράπης, ο γνωστός Πανάνης.

Από εδώ και πέρα αρχίζουν τα ψαράδικα που βρίσκονται κάτω από το Λιμεναρχείο. Στο γραφικό αυτό κτήριο, σημερινό "Αλκίνο", πρώην "Θαλασογραφία" στεγαζόνταν αρχικά το Ναυτικό και στη συνέχεια το Λιμενικό. Κάτω, μπροστά στις σκάλες υπήρχε πάντοτε φρουρός, ναύτης ή λιμενοφύλακας. Στο κεντρικό μπαλκόνι του κυματίζε η γαλανόλευκη **σημαία της Θάλασσας** (τότε υπήρχε και σημαία της Ξηράς). Κάθε πρωί γινόταν η έπαρση της σημαίας και κάθε σουρούπο το υποστολή, με ένα άγημα να αποτίει τις πρέπουσες τιμές και ένα ναύτη να σαλπίζει τον Εθνικό Ύμνο. Ωραία στιγμή για τα παιδιά. Στεκόμασταν προσοχή και χαιροτούσαμε.

Ξεφόρτωμα, ζύγιμα και αγοραπωλησία ψαριών

Κάτω από τις σκάλες του Λιμεναρχείου ήταν το **καφενείο των ψαράδων**, που το είχε ο κυρ-Αλέκος με το γιο του τον Παύλο Τσάκωνα. Εκεί συγγαζάν οι τρατάρηδες, οι ανεμοτρατάρηδες και οι μαγαζάτορες που έπιναν μερακλίδικο καφέ στη χόβολη και κάποτε έπαιζαν στα μικρά τραπέζια καιά ξερή, κολτσινα ή αφησούνια. Πίσω στο βάθος υπήρχε ένα μαγαζοπωληγάδο και δίπλα ένας λάκκος από μια οβίδα που είχε πέσει εκεί στο βομβαρδισμό της Καβάλας για τη συμμετοχή της στο κίνημα του '35. Ευτυχώς η οβίδα δεν εξερράγη, αλλιώς θα σκοτώνονταν πολλοί ψαράδες.

Κάθε φορά που έβλεπα εκείνο το σημείο, θυμόμουν τον παππού μου τον Πετρόδη, που μου έλεγε την ιστορία εκείνη. «Όταν έπεσε η μπόμπα, παιδί μου, ήμουνα μέσα στο ψαράδι-

Ψαροκάικο στον κόλπο της Καβάλας, περ. 1930

κο. Ήταν τόσο ο φόβος και η τρομάρα, που φώναξα τον κύρη σου και του είπα. Αλί σ' έμένα, γιέ μου, γιού ήλεα πως ήτανε βλήμα, αλλά ήταν κάσα. Έπεσε και μου 'δωσε μια στον κούτοκα!». Πράγματι, τη στιγμή που πήγε να προφυλαχτεί, είχε πέσει μια ψαροκάσα και τον χτύπησε στο κεφάλι.

Τα ψαράδικα κάτω από το Λιμεναρχείο αρχίζαν από το νούμερο 10 που το είχε ο Γιώργος ο Πανταζής και αργότερα το πήρε ο Τζανής ο Βουτσής. Το 11 το είχε ο Κώστας Δαρδάνης με τον Όμηρο Αλτικουλάκη. Το 12 το είχε ο Θεοανάσης ο Μανιός, ενώ το 13 το είχαν ο μπαρμπα-Γιάννης ο Αποστόλου με το γιο του Δημήτρη. Στο λιανικό εμπόριο ήταν ο Παναγιώτης Κριβαρέλης μαζί με το Θόδωρο Κοβατσίδη, τον λεγόμενο Βιλιβίλη. Γραμματικό στο γραφείο τους είχαν τον κυρ-Νίκο το Θάνο. Το 14 ανήκε στον Κώστα τον Αθηνιώτη, τον ανηψιό της γιαγιάς μου Μαρίας Κοϊδάκη. Είχε μαζί του το γαμπρό του Γιώργο Νταντή και συνεταιίρο του το Λάκη Ζεϊνόπουλο, το γιο του μπαρμπα-Μήτσου του επονομαζόμενου Μόρτη. Στη λιανική πώληση ήταν ο Θόδωρος Χατζάκης.

Το 15 το είχαν ο Μιχάλης ο Σωτηρόπουλος με τον Καρυοφύλλη τον Καρακάση. Στο εμπόριο των ψαριών ήταν ο Γιώργος Δαμιανός, ο επονομαζόμενος Ποδάρας, και στη λιανική πώληση ήταν ο Γεράσιμος ο Φουρκαλάς. Το 16 το είχαν ο Αντώνης Κοϊδάκης με το Χαράλαμπο Παρμενίδη. Στη λιανική πώληση ήταν ο Παναγιώτης Σχοινάς. Το 17 ανήκε στους αδελφούς Γιάννη και Μαρίνο Ιωαννίδη, καθώς και στον Κώστα Αθανασιάδη, τον επονομαζόμενο Παντέρμαλη, πατέρα του μετέπειτα Δημάρχου Καβάλας Λευθέρη Αθανασιάδη. Στη λιανική πώληση ήταν ο Παναγιώτης Δαγκάκης και στο εμπόριο ο Πρόδρομος Αθανασιάδης.

Το 18 το είχαν ο Διαμαντής Ράφτης με τον Αντώνη τον Τσουρού. Στο 19 στεγαζόνταν ο κολοκίναθος μπαρμπα-Σαράφης, που προμήθευε τους ψαράδες με τις απαραίτητες χαρτοσκαυλές και εφημερίδες με τις οποίες τύλιγαν τα ψάρια. Στη λιανική πώληση ο Γιώργος Μοϊζές. Το 20 το είχε ο Κώστας Βαρδάκας με το Λυμπέρη Σοφινιόπουλο. Στη λιανική πώληση ο Νίκος Βάμβουρας και στο εμπόριο ψαριών ο Γιώργος ο Τσουρούς, γνωστός ως Ήθανιτας.

Το 21 ανήκε στους αδελφούς Κεγαλά, το Σίμο, το Μανώλη και το Γιάννη τον "Μπαίρα". Το 22 το είχε ο Μανώλης Μπούλης με το Σπύρο Χιωτέλη στο λιανικό εμπόριο. Τέλος το 23 το είχαν οι Μυτιληνοί αδελφοί Παναγιώτης και Πέτρος Καρακατσάνης. Αργότερα πήρε το μαγαζί ο Παναγιώτης Τσίρτσης, ενώ ο Παναγιώτης Καρακατσάνης πήγε στο ψαράδικο 3.

Από την πλευρά της οδού Κουντουριώτου, πίσω από τα ψαράδικα, βρισκόταν η μεγάλη τότε Ποτοποία του Κονιόρδου και ακολουθούσαν δύο μαγειρεία και το καφενείο του Τάτση. Από την άλλη πλευρά, στην άκρη των ψαράδικων, βρισκόταν ένα μεγάλο μανάβικο, του Χατζηλαποστολίδη, ψυχή του οποίου ήταν μια δυναμική γυναίκα, η Ρίτα. Εκτός από τα μαγειρεία του Στέλιου και του Γασεμή με τους απαράμιλλους κεφτέδες, υπήρχαν και τα δύο περιπτερά, απ' τη μια του μπαρμπα-Θανάση Τσίγκρα, τραυματία πολέμου, με βοθητό το γιο του, τον Ηλία, ενώ από την άλλη του κυρ-Σπύρου.

Στα χρόνια της Δικτατορίας, απέναντι από τα ψαράδικα εγκαταστάθηκαν τα **μαναβόκια** με τα γραφικά καρτοτάκια τους και τις τέχνες τους. Έτσι η αγορά έγινε πιο πλούσια και μάζεπε περισσότερο κόσμο. Το καλοκαίρι το βοτσοφόρο του Δήμου, η γνωστή Ποτιστήρα, αντλούσε από το λιμάνι θαλασσινό νερό, με το οποίο δρόσιζε τους δρόμους τους στρωμένους με κυβόλιθο ή με άσφαλτο.

Απέναντι από τα ψαράδικα και από το κτήριο της Εμπορικής Τράπεζας, κάθε πρωί τα καΐκια **ξεφόρτωναν την ψαριά** τους και γινόταν το **ζύγιμα** και η **αγοραπωλησία**. Αξέχαστο ν' ακούς τις φωνές των ψαράδων, καθώς έβγαζαν τα ψάρια σε δημοπρασία. «Έχει να βάλει κανείς παραπάνο, 3,50 θα τα δώσω!». Και την κατάλληλη στιγμή ακουγόταν το όνομα του αγοραστή. Τα ψάρια ζυγίζονταν σε πλάστιγγες των 500 και πάνω κιάων από τους ζυγιστές. Από αυτούς θυμάμαι τον κυρ-Γιάννη τον Καρέζη. Οι **ψαροκαυλές** ήταν Ξύλινες, με χειρολαβές συνήθως στα τέσσερα άκρα τους. Χαρούσαν 24 με 30 κιλά ψάρια, ανάλογα με το μέγεθός τους και είχαν πάγιο απόβαρο 8 κιλά, ανεξάρτητα από το πόσο ζύγιζαν. Αν λοιπόν μια κάσα στο ζύγιμά της ήταν 28 κιλά μεικτό, το καθαρό ήταν 20 κιλά. Όμως τα τελάρα ζύγιζαν συνήθως 6 κιλά. Άρα κάθε φορά εμεροκαματιάρηδες ψαράδες είχαν κέρδος έως 2 κιλά ψάρια.

Την κατασκευή, τις επισκευές αλλά και τη διάθεση των τελάρων είχαν οι εργάτες της Εταιρείας Ιχθυοκιβωτίων, όπου γραμματικός και υπεύθυνος ήταν ο κυρ-Τάκης ο Τοιελής. Οι κασίδες πλένονταν στη γωνία του λιμανιού πριν από το Ν.Ο.Κ. και επιδιορθώνονταν

στον υπαίθριο χώρο, όπου σήμερα βρίσκεται το Λούνα Παρκ. Τη νύχτα φυλάσσονταν από τον μπαρ-μα-Πρόδρομο Μπαλόγλου.

Τη μεταφορά των ιχθυοκιβωτίων από τα καΐκια στις δημοπρασίες, τις φορτώσεις και τις εκφορτώσεις αναλάμβανε το σωματείο φορτοεκφορτωτών "Ο Άγιος Νικόλαος". Τις Κυριακές κυρίως γίνονταν **αποστολές ψαριών** στην Αθήνα αλλά και στη Θεσσαλονίκη, Βέροια, Έδεσσα, Λάρισα, Λαμία, Χαλκίδα και αλλού. Για την καλή συντήρηση των ψαριών οι ιχθυέμποροι και οι ιχθυοπώλες προμηθεύονταν παγοκόλλες από την **παγοποιία** του Μπόλλα στη Ραψάνη. Υπήρχε κι ένα πρατήριο, όπου αλεθόταν ο πάγος για να τροφοδοτεί τα ψαράδικα, στο σημείο όπου βρίσκεται το βενζινάδικο του Ρωμανίδη. Αργότερα πάγο αλεσμένο ή σε κολώνες πουλούσαν και ο Στέλιος με το Νίκο Κοϊδάκη, που είχαν διαμορφώσει κατάλληλα το υπ' αριθμόν 6 μαγαζί τους, για να τροφοδοτούν με πάγο τα υπόλοιπα ψαράδικα.

Στο ψαράδικο 19 είχε ένα καμπαράκι που χτυπούσε όταν τ' απογεύματα οι τράτες και τα καΐκια εφορτώναν τα ψάρια, τα οποία μαζεύονταν μπροστά στα ψαράδικα 15 και 16. Έτσι ειδοποιούνταν και οι άλλοι ψαράδες, προκειμένου ν' αρχίσει η **δημοπρασία** και η **πώληση** των ψαριών. Οι ψαράδες ήταν κυρίως πρόσφυγες **Μικρασιώτες, Θρακιώτες απ' το Μαρμαρά, νησιώτες** και οι περισσότεροι **Τσομελιήδες**. Ήταν άνθρωποι καλοσυνάτοι, γελαστοί, ντόμτροι, γλεντζέδες, καλαμπουρτζήδες και πρώτα πειραχτήρια. Τα χωράτια τους και τα πειράγματά τους γίνονταν πάντα με καλή διάθεση και δίχως καμιά πονηρία.

Κατά κανόνα οι ψαράδες ήταν θρησκευόμενοι, όλοι είχαν στα μαγαζιά τους εικόνες και σταυρούς. Και βέβαια τιμούσαν περισσότερο τον Άγιο των ναυτικών, στον οποίο την ενορία συμπεριλαμβάνονταν και τα ψαράδικα. Ανήμερα της γιορτής του **Αγίου Νικολάου** γινόταν η περιφορά της ιερής εικόνας του, που ξεκινούσε από το ναό γυρόφερνε την Πλατεία Ελευθερίας, έκανε στάση μπροστά στο Λιμεναρχείο όπου ψαλλόταν δέηση υπέρ των ναυτικών και των ψαράδων και στη συνέχεια από την οδό Κουντουριώτου κατέληγε και πάλι στο ναό με συνοδεία βέβαια ναυτών και αργότερα

λιμενοφυλάκων και συνάμα μπάτνα μουσικών.

Θα μου μείνει αξέχαστη η περιφορά της εικόνας του Αγίου Νικολάου το 1955, όταν στην αρχή της πομπής βρισκόταν ο εφημέριος του ναού και θεός μου Κωνσταντίνος Κοϊδάκης. Ο παππούς μου Μανώλης και η γιαγιά μου Μαρία καμάρωναν το γιο τους, γεμάτοι συγκίνηση που αποφάσισε να υπηρετήσει το Θεό ως ιερέας. Δυστυχώς όμως ύστερα από ένα χρόνο τον χάσαμε στα 33 του χρόνια, καθώς είχε χτυπηθεί από την καταραμένη αρρώστια.

Γύρω από τα ψαράδικα υπήρχαν και οι **μικροπωλητές** που πουλούσαν τιςπραμάτειες τους. Κάθε πρωί ο μπαρμα-Γιώργης ο επονομαζόμενος "Γουρούνας" έστηνε το καρότσι του που το είχε διαμορφώσει σαν ψησταριά, όπου τα σουβλάκια και τα κεμπάτζια ανέδιναν μια γαργαλιστική κνίσια κι έπειτα αραδιάζονταν σε πιάτα με ντομάτα, ξερό κρεμμύδι, αλάτι, ρίγανη και μπύκοβο. Αξέχαστη νοστιμιά. Ο κυρ-Κοϊμάς με το δικό του καρότσι διαμορφωμένο σε τρεις κυλινδρικές μπουκάλες με πορτοκαλάδα, λεμονάδα, βουσινάδα και ενδιάμεσα άλλη μια μπουκάλια με σφόν. Λίγη πορτοκαλάδα και το υπόλοιπο σφόν και να το αναψυκτικό σου, έτοιμο και θοροστό.

Χοντρική πώληση ψαριών

Κυρίως τ' απογεύματα περνούσε ο φιστικάς, που κρατούσε στο χέρι του ένα ξύλινο κασελάκι και καλυμμένο με τζάμι, το οποίο χωριζόταν σε δύο θέσεις. Στη μία είχε άσπρα κολοκυθόπορα και στην άλλη φιστικά. Τα τοποθετούσε σε χάρτινα σακουλάκια φτιαγμένα σε χωνάκια και τα διέθετε για μια ή δυο δραχμιές. Από κοντά κι ο καλοκάγαθος μπαρμα-Θανάσης που πουλούσε κουρού τυρόπιτες.

Το γεμίονα είχαμε και τον καστανά με τη φουφού του, που διαλάουσε τη νοστιμιά που διέθεταν τα κάστανά του. Το χιούμορ του χαρακτηριστικό και οι επινοήσεις του αλησμόνητες. «Καστανίς εξαιρετικ. Έφερε κουρούκ από το Γερμανίκ. Και μισό φραγκίκ δινεί και τα μπαταρικό δωρείκ. Και μισό το φράγκο δινό και κανέναν δεν αφήνω!».

Άλλοι μικροπωλητές περνούσαν από τα ψαράδικα και πουλούσαν ζαχαρωμένα μήλα κόκκινα, παγωτό χωνάκι και κασάτο, μαστίχα, σάμαλι, μουαλεμπί, λουκουμα, γλεφριτζούρια και

άλλα ζαχαρωτά. Επίσης στα ψαράδικα κατέβαιναν και χωρικοί που έφερναν και πουλούσαν κότες ζωντανές, φρέσκα αυγά και κυρίως ραδία που ως σαλάτες συνόδευαν τα μαγειρέματα ψάρια.

Θυμάμαι ακόμη ότι οι ψαράδες ήταν όλοι τους πολλοί εύστοχοι στις μετεωρολογικές τους προβλέψεις, αποβραδινά καταλάβαιναν πότε θα έχει βροχή. Η αμφιθεατρική απλωσία της Καβάλας οδηγούσε όλα τα βρόγνα ύδατα στο νοτιότερο σημείο της πόλης, που ήταν τα ψαράδικα. Έτσι λοιπόν οι ψαράδες, για να προστατεύσουν τα μαγαζιά τους από τις μεγάλες πλημμύρες, τοποθετούσαν μπροστά από τις πόρτες μια μεγάλη σανίδα. Τα μαγαζάκια αυτά δεν ήταν ιδιόκτητα, μα ήταν νοικιασμένα από τη **Λιμενική Επιτροπή** της Καβάλας. Ωστόσο κάθε παλιός ψαράς είχε αποκτήσει δικαιώματα και η μεταβίβαση ενός μαγαζιού από τον ένα ιχθυοπώλη στον άλλο είχε κάποιες διαδικασίες.

Στο μεταξύ, στα χρόνια της δικτατορίας, η αγοραπωλησία των ψαριών και η δημοπρασία μεταφέρθηκαν από το λιμάνι της Καβάλας στη νεόδμητη **Ιχθυόσκαλα**. Τα χρόνια περνούσαν και οι παλιοί ψαράδες έβγαζαν στη συνταξη, άλλοι αποτραβήχτηκαν λόγω ηλικίας ή ασθένειας, άλλοι πήραν το δρόμο για τον Αλβανικό, οπότε νέα παλικάρια, γιοι παλιών ψαράδων, συγγενείς και φίλοι αναλάμβαναν να συνεχίσουν την παράδοση, ώσπου ένα πρωινό, στα τέλη της δεκαετίας του '80, αρχές του '90, τα ιχθυοπωλεία μεταφέρθηκαν στα υπόγεια της νεοσύστατης **Δημοτικής Αγοράς** του Αγίου Γεωργίου, εκεί χωρίς τον ήλιο, τον αέρα, τις φωνές, τα πειράγματα και όλη τη ζωντάνια των Παλιών Ψαράδικων. Πολλοί απ' τους παλιούς ψαράδες δεν πήγαν σ' αυτά τα νέα ιχθυοπωλεία, πολλοί μαρζούσαν απ' τον καμψό τους, καθώς άρρησαν εκείνα τα όμορφα μαγαζάκια, πολλοί πέθαναν, όπως πήγαν άδικα και τα ιστορικά εκείνα ψαράδικα.

Εβδομήντα χρόνια ήταν αυτά και δεν ξεχνιούνται. Εβδομήντα χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή και την άφιξη των προσφύγων ψαράδων από τη **Μικρασία** και τη **Θράκη**, το **Μαρμαρά**, το **Αιβαλί**, το **Τοσεμί**, τ' **Αλάτσοπα**, τα **Βουρλά**, τη **Μυτιλήνη**, τη **Χίο**, τη **Λήμνο**, τη **Σάμο**, που έστησαν τα όμορφα και γραφικά ψαράδικα στην πιο ωραία γωνιά της Καβάλας. Τα μαγαζάκια αυτά, όσα ήταν εκτός Λιμεναρχείου, με την πάροδο του χρόνου γκεμιώθηκαν και στη θέση τους φώτρωσαν πολυτελείς καφετέριες, αναψυκτήρια και ταβερνάκια. Όσα βρισκόταν κάτω απ' το Λιμενικό Ταμείο, ούσθηκαν αλλά τα περισσότερα έγιναν μαγαζάκια με είδη λαϊκής τέχνης.

Νέοι ψαράδες, Τσομελιήδες κ.ά., περ. 1950.